

Sedan 2005
Nr. 4-2023
December-Februrari

UMLN

uml.n.se
Instagram: @luthagsnytt

UPPSALAMAGASINET LUTHAGSNYTT

Vi är
stans äldsta
magasin

Uppsalas folkliga magasin

MISSION IMPOSSIBLE VID MIMMI EKHOLMS PLATS

STABBYSKOGENS NYA RUM

HAN LURADE DÖDEN MED EN HÅRSMÅN

HON SKAPAR EN VÄRLD AV STENGODS

OCH MYCKET MER...

Ett gratis magasin för dig som bor och verkar i Uppsala

GRATIS TACK VARE DIG!

Hur kan Uppsalamagasinet Luthagsnytt vara ett gratismagasin? Bland annat tack vare våra annonsörer, tack till er!

Men det är ett välkänt faktum att alla tryckta medier lever i en ekonomiskt ansträngd tid. Luthagsnytt kommer ut sedan 2005 och vi ser mest fördelar med att vara just gratis. Ett pappersmagasin som du kan bläddra i många gånger om. Därför vill vi särskilt uttrycka vår tacksamhet till dig som vill vara med och stödja UMLN Luthagsnytt med bidrag!

Stöd oss gärna

Stöd UMLN genom att bidra till Swish: 1235680160 eller Plusgironummer 409696-2. Tack för ditt bidrag!

I det djupaste av vintermörker

Ute är det ömsom vitt, ömsom grått, och aldrig någonsin ens i närheten av ljus och varmt. Och ändå finns det gott om människor som älskar vintern. För alla övriga, undertecknad inkluderad, är detta – i stark konkurrens med t.ex. svarta hål och ett expanderande (redan oändligt) universum – ett av livets stora mysterier.

DÄRMED, ALLA NI MED ROSIGA kinder, termos i ryggsäcken och pjäxorna redo vid ytterdörren; nu faller det (lite extra) på er lott att muntra upp alla oss andra som pulser runt och försöker begripa tjusningen med vintern.

Skämt å sido. Nu är det dags att ta sig an denna vinteredition – tillika årets sista nummer av Uppsalas just nu äldsta gratismagasin: UMLN!

Tillsammans ska vi ge oss ut i Stabbyskogen där studenter från SLU har skapat "rum" som väcker tankar, förser flora och fauna med nya möjligheter och bjuder skönhet (s. 4). Det fina i kråksången är att du kan hänga med utan anorak, moonboots och rysk pälsmössa!

För flera år sedan fick jag höra av kaféägarna på Mimmi Ekholms plats att deras förutsättning- ar att driva rörelsen "var omöjliga". Idag är det George Barsoum som driver Mimmis Café och han är inte rädd för att uttala sig om situationen. Läs mer på sidan 9.

På sidan tolv möter vi den drivne Peter Grandin som i samband med en svår covid-infektion trotsade döden och, ordagrant, kom åter till livet. Läs om hans upplevelser och den tacksamhet han

känner gentemot alla som bistod honom i hans mörkaste stunder.

Emeli Åkerman bjuder idag på en true crime-historia som utspelade sig i Svartbäcken på självaste julafton 1949. Ruggig men spännande läsning när detta ouppklarade mord åter får uppmärksamhet.

Spana också in de "I språnget"-intervjuer som magasinets praoelever från Uppsala Musikklasser (åk 9) gjorde i oktober på sidan 29. Kanske är det du som syns på sidan, eller någon du känner?!

Till killarna Alex, Jesper och Lukas vill jag rikta ett varmt tack för att ni hörde av er till mig på UMLN. Förhoppningsvis fick ni med er något matnyttigt samtidigt som ni förgyllde min tid med er närvaro.

Med detta, kära läsare, vill jag tillägga det uppenbara: Ovan angivna och mycket mer väntar dig några bläddringar bort. Njut av vårt vinternummer och på snart återseende ute på byn (Uppsala). Trevliga vinterhelger önskar jag och redaktionen! ■

TEXT: PEDER STRANDH, REDAKTÖR

4 VERNISSAGEN SOM GICK ÅT SKOGEN

Häng med UMLN på naturhappening i Stabbyskogen på temat "Gestaltning genom förvaltning"

HÄR HITTAR DU MAGASINET

Livsmedelsbutiker

Ica Luthagens Livs

Coop Ringgatan

Nelins (Börjetull)

Övriga

Riksmäklaren

Familjeläkarna

Fantastikbokhandeln

Leffes Cykel

Retrolyckan

Stabby Prästgård

Stadsbiblioteket

Öster Om Ån

9 MISSION IMPOSSIBLE

George är bekymrad över förutsättningarna att driva sitt Mimmis Café vidare.

18

JULMORDET PÅ REPSLAGARGATAN

HÄR UTBILDAS FRAMTIDENS ENTREPENÖRER

Ellen Fries gymnasium.

29

I SPRÅNGET

Vad ser Uppsalaborna mest fram emot med vintern?

FÖLJ OSS PÅ NÄTET

umln.se

Instagram

12 ÖVERLEVDE COVID

Peter Grandin minns tillbaka när han kämpade för sitt liv.

25

ÅH, SKJUTS IN I UGNEN!

Keramikern Marie-Louise.

31

3 X ADVENT

Events, vernissager och utställningar ända fram till jul.

16

DINA LOKALA FÖRETAG

Upptäck företagen i ditt närområde på Branschtorget.

Vernissagen som gick åt skogen

När använde du senast ett ord som faunadepå? Om du nu sitter och tänker "vad är det?" så är du knappast ensam! Vi på redaktionen hade inte heller en susning om ordets innebörd innan vi besökte en utomhusvernissage i Stabbyskogen. Denna naturhappening blev en upplevelse där "Gestaltning genom förvaltning" bjöds som tema – och fortsätter att erbjudas.

TEXT OCH FOTO: PEDER STRANDH OCH MARIA KLEFBECK

HÖSTENS SISTA gul-orange-röda löv klamrade sig fast vid trädens grenar när vi den 20 oktober kom till Stabbyskogen. Det stora flertalet hade redan berövats sitt klorofyll och fallit till marken där de nu låg som en vackert täckande matta. Ett trettiotal människor hade anslutit till Stabby prästgårds faluröda famn i områdets norra del. Gemensamt för dem alla, utöver naturintresset, var att de var väl påpälsade för att uthärda den råkalla höstbrisen.

Invid trätrapporna som leder upp mot gravfältet samlades hela skaran runt en grupp studenter och två av deras lärare; Roger Elg och Petter Åkerblom. De sistnämnda hälsade välkommen till vernissagen innan studenterna sedan tog över den portabla mikrofonen och högtalaren. ►

"I vår uppgift ingick att vi endast fick använda oss av i skogen befintligt material."

SLU-studenterna berättade inlevelsefullt om sina skapningar i skogen. ►

– Här var det nästan helt igengrovt av sly, inledde de. Så det var det första vi var tvungna att ta i tu med. Mycket slit och släpp senare kunde slyn placeras i den här faunadepån, vilken vi vill ska leda besökaren mellan trapporna och prästgårdens parkering. Nu kan man tydligt urskönja en välkomnade entré som bjuder in till skogen. Det finns också en sittbänk gjord av virket från en alm som dukar under för den aggressiva almsjukan. Virket räckte till fler bänkar runt om i skogen och de är både fina och funktionella.

– I vår uppgift ingick att vi endast fick använda oss av i skogen befintligt material. Då passar det perfekt att ta till vara på döda almar som får bli sittbänkar, sly som får fylla faunadepåer och så vidare, berättade en annan av studenterna.

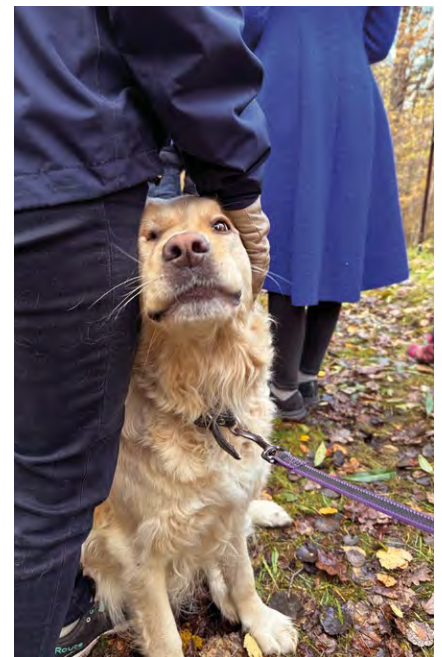
En faunadepå kan utformas på olika sätt. Det handlar i stort om att samla ihop gamla träd, stockar, grenar och ris. Här vid entrén intill skogen har studenterna byggt en faunadepå genom att göra en "risgärdesgård". I den placeras sedan slyn för att bli framtida hem för skogens alla nyttiga invånare (insekter och svampar, för att nämna några). En faunadepå är tänkt att fungera genom att den som vill kan "fylla på" den där det alltjämt finns plats. I och med att grenar mjuknar och förmultnar sjunker den ihop varpå mer material kan fyllas på. På så sätt hålls den levande och inbjudande. Dessa faunadepåer skulle komma att dyka upp lite varstans i skogen, visade det sig under den fortsatta promenaden.

Ett samarbete

SLU-kursen "Gestaltning genom förvaltning" var i år ett samarbete mellan Stabbyskogens markägare Uppsala kommun och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) landskapsarkitekt- och

Från den här stolen (signerad Ruben) har man en utmärkt utsikt över Stabbyslätten.

Det var många som njöt av vernissagen.

"Nu kan man tydligt urskönja en välkomnade entré som bjuder in till skogen."

landskapsingenjörsutbildningar. Det tjugotal studenter som går denna kurs hade mindre än en vecka på sig att färdigställa sina projekt ute i skogen. En intensiv och kreativ vecka med andra

ord! Under visningsturen föll det sig naturligt för studenterna att likna de olika platserna vid rum som hallen, vardagsrummet, lekrummet, teatern och så vidare. Alla dessa platser och "rum" finns att beskåda i skogsområdet mellan den gamla banvallen i öst, Stabbyfälten (slättlandskapet i väst) - från Eriksskolan i söder till prästgården i norr.

När vi nådde den högsta punkten i skogen kom vi till en plats där man har skapat en siktlinje ända ner till fälten;

I denna sänka, av SLU-studenterna kallad Cinnoberlunden, trivs Upplands landskapsinsekt cinnoberbaggen.

lite som en öppen korridor som ger fri sikt och känslan av hur fälten tar vid. Mitt i öppningen står en ensam liten lind kvar, ett ungt träd som man inte hade hjärta att ta bort. Läraren Roger Elg berättade att skogslindar är rätt ovanliga och att detta exemplar troligen är en "rymling" från de planterade lindarna som växer ett stenkast bort vid gravhögar.

Vår guidade vernissage avslutades i "Cinnoberlunden" som ligger i en sänka

centralt i skogen. Cinnoberlunden var ett arbetsnamnen som några av studenterna myntade för platsen. I den lågt liggande delen växer fullt av aspar och en av alla insekter som livnär sig på detta trädslag är Upplands landskapsinsekt Cinnoberbaggen.

Roger Elg lyfter fram flera olika typer av värden som detta projekt bidrar med till Stabbyskogen (se faktaruta). Han är nog med att poängtera att det inte finns någon rangordning värdena emel-

VÄRDESKAPANDE

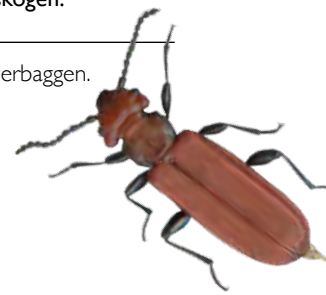
Värdena av detta arbete är många:

- Biologiska värden – ekosystemtjänster.
- Sociala värden – folk möts och samtalar med varandra.
- Kulturella värden – historier berättas och kunskap förs vidare.
- Estetiska värden – det blir vackert när man tar hand om sly och ris och omformar.
- Funktionella värden – man leder in någon i området.
- Rekreativvärden – återhämtning och hälsa.
- Ekonomiska värden – hållbarhet. Man forsar inte bort utan tar tillvara på allt.
- Pedagogiska värden – lek och lärande i skogen.

Roger Elg.

Cinnoberbaggen.

lan och att de även går hand i hand. Han lägger även till att allt inte går att mäta i pengar. Att människor möts i den fina Stabbyskogen gör nog helt enkelt att man blir lite snällare mot varandra.

Flera nya upptäckter att göra

Kära läsare, vi kan konstatera att SLU:s studenter har skapat magi i Stabbyskogen och uppmanar alla som kan att gå dit. Några av de nya gestaltningarna är lättillgängliga, även för rullstolsburna, och förtjänar sin uppmärksamhet.

Uppsala kommuns anställda "Ruben" visade sig vara en virtuos på motorsåg då han här och var har skapat konstverk i skogen. Den som har ögonen med sig bör åtminstone kunna skåda några utsågade djur i Stabbys skog. Vi valde rubriken "Vernissagen som gick åt skogen" till denna artikel med stor omsorg och, som så ofta, med en viss dos humor.

Men för att vara tydliga vill vi betona att Uppsala kommun tack vare SLU:s kompetenta personal, fantasirika studenter samt kommunanställda (inte minst motorsågs-virtuosen Ruben) har skapat magi i ett av Uppsala tätorts många naturområden; Stabbyskogen. ■

VASILIS
OCH
SIGRID
MATHANTVERK

Gammeldags julmarknad 9-10 dec kl 11-15

Marknadsförsäljare, julfika, glögg och julmusik!
Butikerna är fulla med julklappar och mycket provsmak!

Hela december: juligt fika, provsmak och fullt av julklappar

Julklappar oavsett budget, till företag och privatkund,
maila info@vasilisochsigrid.se eller ring
073 774 51 78 för info och beställning

ÖPPET torsd-fred 12-16, lörd-sönd 11-15

stängt 23 dec - 5 jan

januari - mars endast helgöppet 11-15

Vallhofs Säteri i Jumkil, väg 272,
buss 844 mot Östervåla, hållplats Vallhov

LINNÉS
KAMMARE
KONSTANTVERK
GALLERI & KAFÉ

Luthagens Bygg

Etablerad sedan 1997

Vi är specialicerade
på köks- och badrums-
renoveringar!

Tel. 0708-489230

luthagensbygg.se

Familjeläkarna
Wallingatan

Välkommen till vårt hus
i hjärtat av Luthagen!

Vi erbjuder Uppsalaborna
vård av högsta kvalitet:

- Snabbklinik
(Starta din vård snabbt)
- Webbokning via 1177
- Läkare
- Distriktssköterska
- Sjuksköterska
- Provtagning
- Undersköterska
- Psykologer
- Fysioterapeut
- Gym

Lista dig hos Familjeläkarna
Luthagen via QR koden:

Wallingatan 10 | 018-477 60 30 | Öppettider: 7.45-17 måndag-fredag

Mission impossible

för Mimmi Café

I ett av hörnen på Mimmi Ekholms plats, i nordvästra Uppsala, finns det sedan kvarteret invigdes 2013 ett kafé. George Barsoum är den sjätte(!) i raden av ägare under denna tio-årsperiod, och han är bekymrad över förutsättningarna att driva kaféet men får inte medhåll av hyresvärderna, det kommunalt ägda Uppsalahem.

TEXT & FOTO: FEDER STRANDH

– JAG HAR ÖVER TRETTIO års erfarenhet av att driva liknande rörelser i bland annat Sollefteå, Lycksele och Enköping, berättar han när vi ber honom att ge oss en kort bakgrund till varför han har hört av sig till UMLN.

Företaget i Lycksele har han alltså kvar och det är tur det, menar han med hänvisning till att det är därifrån han kan ta ut en lön. När han håller öppet mellan 10 – 19 på Mimmi Ekholms Café jobbar han, som han själv uttrycker det, i själva verket gratis. Han medger att han, trots sin långa erfarenhet av branschen, missbedömde potentialen för kaféet, och då framförallt det tunna kundunderlaget i jämförelse med lokalhyran. ▶

– Jag förstår att lokalen är en nyproduktion och att hyran är satt i enlighet med det. Men den är alldeles för hög för att det ska vara möjligt att driva ett kafé med det lilla kundunderlag som finns här, fortsätter han. Med moms hamnar den månatliga hyran på strax under 40.000 kronor! Till det kommer sedan de sedvanliga kostnaderna för el, kassasystem, råvaror och så vidare.

George har haft många kontakter med hyresvärden Uppsalahem. Inledningsvis handlade det mest om att han ville modifiera menyn av enklare luncher.

– Jag frågade om jag kanske kunde tillåtas att koka pasta till mina lunchgäster, men fick nej med hänvisning till att jag då skulle konkurrera med min granne i pizzerian, berättar han och tar en smutt av sitt kaffe på bordet framför honom.

– En annan gång ville jag erbjuda mina gäster laxsallad och rak och ärlig, som jag tycker att man ska vara, stämde jag av med hyresvärden som då sade nej med hänvisning till en salladsrestaurang

”En annan gång ville jag erbjuda mina gäster laxsallad och rak och ärlig, som jag tycker att man ska vara, stämde jag av med hyresvärden som då sade nej.”

som ligger en bit längre bort, fortsätter han och slår ut med armarna i ren frustration.

Mission impossible

George Barsoum upplever att han sitter i en omöjlig situation. Han är tydlig med att han aldrig har haft för avsikt att konkurrera med sina grannar pizzerian, sushi- eller salladsrestaurangen. Han ser det som en självklarhet att de ska ha sin nisch och han sin. Men när hyresvärden avfärdar alla de förslag och lösningar han

kommer med återstår till slut bara att försöka omförhandla hyreskostnaden.

– Men då får jag till svar att ”du kunde ta kontakt med andra kaféer och lära dig av dem”, berättar George påtagligt förbluffad och fortsätter:

– Jag kan den här branschen utan och innan och vet därmed att det under rådande förutsättningar är en omöjlighet att få det (kaféet, red.) att gå runt. Jag är inte ute efter rabatter och allmosor utan jag behöver hitta en framkomlig väg vilket ingen av de föregående ägarna lyckades med.

Efter tio år är det för alla som känner till Mimmi Ekholms plats uppenbart att ett renodlat kafé inte är möjligt att driva. All erfarenhet vittnar därom och UMLN har från ett antal av de tidigare ägarna hört samma berättelse som den George Barsoum nu drar för oss. Den enda skillnaden är att den sistnämnde nu är villig att tala om situationen öppet.

Uppsalahem uttalar sig

I våras kontaktade UMLN hyresvärden med ett antal frågor rörande Mimmis Café. Nedan redovisar vi punktvis våra frågor samt svaren från Uppsalahems kommunikationschef Linda Ryttelefors i kursiv stil:

1. Påminn mig gärna om vi minns fel på redaktionen, men visst såldes lokalen (Mimmis Café & Bar) in som kafé redan innan byggstart? Om inte, när bestämdes det och när utrustades lokalen för kaféändamål?

Svar: Uppsalahem eftersökte caféverksamhet då det inte finns något liknande i området. Lokalen är inte anpassad för tillagning av mat och i området finns redan flertalet restauranger, men inga andra kaféer. Vi tror fortsatt på ett attraktivt cafékoncept.

2. Vad gjorde den kommunala allmännyttan Uppsalahem, när man bestämde att lokalen skulle inhysa ett kafé, hade ni några beräkningar på hur ett kundunderlag skulle kunna se ut?

Svar: Vi gjorde en kundundersökning inledningsvis och då efterfrågades ett kafé – men mer avancerade beräkningar på kundunderlag finns inte än så från vår sida, utan det är upp till verksamhetsägaren att göra de analyser för t ex kundunderlag, betalningsvilja och affärsplan som behövs.

Med en hyra som uppgår till ca. 32 000 kronor per månad, mycket pengar för vilken bransch som helst, har ingen av de hittills sex ägarna förmått att få en kaféörelse på adressen att bära sig. George med sina trettio års erfarenhet i

”Hyran är alldeles för hög för att det ska vara möjligt att driva ett kafé med det lilla kundunderlag som finns här.”

branschen uppger att ni rekommenderar honom att renodla kaféverksamheten. Ett recept som flertalet av de tidigare ägarna har försökt, uppenbarligen utan framgång. Enligt honom skulle det omöjligt kunna rädda verksamheten. Frågan som följer blir uppenbarligen:

3. Bedömer ni på Uppsalahem att det är görkligt att bedriva renodlad kaféverksamhet på nämnda adress under gällande omständigheter. Då syftar jag framförallt på hyran?

Svar: Uppsalahem tror fortsatt på en renodlad kaféverksamhet i området givet hyresnivån.

4. Om inte, anser Uppsalahem sig ha ett ansvar, eller åtminstone en moralisk skyldighet att informera hyresgäster framgent om svårigheterna att få en kaféörelse i Mimmis Café & Bars lokal att gå runt ekonomiskt?

Svar: Uppsalahem har varit tydliga med att det är en kaféverksamhet som ska bedrivas i lokalen och att denna verksamhet ska kunna bedrivas i området. Idag finns inte heller något annat kafé i området, så konkurrenssituationen ser bra ut för ett populärt kafé.

Med detta sagt/frågat kan vi natur-

ligtvis inte frånta någon av hyresgästerna ansvaret att själva sondera och ta ställning till förutsättningarna innan de skriver på och flyttar in. Det är bara det att sex ägare på så kort tid, vissa mer erfarna än andra men med samma ekonomiska svårigheter ... Det antyder onekligen att något är, om inte fel så åtminstone skevt när det kommer till att bedriva en kaféörelse, under nuvarande premisser, på Hällbygatan 31.

5. Eller hur ser ni på saken?

Svar: Krasst är det så att innehavaren är också ansvarig för verksamhetens utbud, inriktning och investeringar. Vi hjälper gärna till så gott vi kan med t ex marknadsföring

i våra kanaler som kundtidning och sociala medier, då vi är måna om att ha fungerande och omtäckta lokaler bland kunder i närområdet och andra närliggande verksamheter.

Edward Hoppers Nighthawks men i dagsljus

Lokalen ekar tom när dörren till slut ger ett ljud ifrån sig. In kommer ”Kurre”, en stammis som gärna besöker Mimmis Café för att få sig lite till livs samtidigt som han får träffa någon. Ofta är det George själv som slår sig ned och samtalat med mannen, så även denna gång när jag lämnar det kaffedoftande hörnet på Mimmi Ekholms plats.

Genom de stora fönstren ser jag de båda herrarna försjunkna i ett samtal samtidigt som Kurre avnjuter dagens lunch, en wienerschnitzel med kokt potatis och sallad. Scenen påminner starkt om den amerikanska konstnären Edward Hoppers välkända målning Nighthawks från 1942. Hur Mimmis Cafés framtid ser ut återstår att se.

Slutligen vill jag rikta mig direkt till George Barsoum som har modet och orken att berätta öppet om sin situation: Tack! ■

Pannben av stål *lurade döden*

På knappt en timme förvärras hälsotillståndet drastiskt. När ambulans anländer till bostaden norr om Uppsala visar värdena på syresättning 21 procent. Det normala brukar ligga mellan 95-100 och det är här och nu Peter Grandins kamp för överlevnad inleds. En kamp som den här gången gick vägen, mest på grund av Peters ovilja att ge upp och en fantastisk sjukvårdspersonal.

TEXT OCH FOTO: PEDER STRANDH

PETER GRANDIN SER PIGG och fräsch ut när vi träffas i hans firmabil, nästan på dagen tre år efter hans svåra covid-infektion i november 2020. Visst, han hostar lite lätt emellanåt men förklarar då att det är en svit efter de där ödesdigra veckorna för tre år sedan.

– När luften är fuktig, som nu, kan det reta lite extra. Men jag försäkrar att jag inte är sjuk, säger han där han sitter bakom ratten.

Hösten 2023 har en ny våg av covid-insjuknanden dragit över landet och många media har varit snabba med att dra på stora löpsedlar och mer eller mindre hotfulla rubriker.

– Jag är rädd, medger Peter och tummar på en pärm som vilar intill bilens handbroms. För ett tag sedan hörde jag en läkare i media som sade att vi som tidigare har drabbats svårt av covid löper extra stor risk att insjukna ännu värre.

Peter när han väckts efter tre veckor i respirator. ►

Sådant sätter sig i hjärnan på en.

Han berättar att han hittills har tagit sju covid-vaccinationer och är villig att ta hur många till som helst, bara han slipper att ännu en gång insjukna i den virusinfektionen.

Senhösten 2020

Han vet hur han fick smittan. Viruset angrep hans kropp med full kraft trots att en provtagning veckan innan hade visat att han hade antikroppar.

Efter ännu en vanlig dag på jobbet kom han hem och kände sig lite risig. Han gjorde som de flesta av oss gör när vi känner så; gick och lade sig för att vila.

Det som nu följer berättar Peter Grandin efter att själv ha fått det berättat för sig. Han minns nämligen, i princip, ingenting efter sänggåendet till dess han kopplas från respiratorn tre veckor senare:

– Efter en knapp timmas sömn gick jag på toaletten. Då fick min sambo syn på mig, och på min mage som var blåaktig och marmorerad, berättar Peter.

Sambon anade oråd och ringde sjukvården medan Peter själv avfärdade det hela med att han "bara mådde lite dåligt". Ambulans skickades som en prio 2 (akuta men inte livshotande symtom, red) från Uppsala. Väl på plats visade det sig att den ene av ambulanspersonalen är en god vän till Peter, något som ska komma att rädda hans liv.

– När ambulanskillarna insåg att jag hade 21 procents syresättning uppgraderades mitt ärende snabbt till en prio 1 (akuta eller livshotande symtom) och de ville lägga mig på en bår ... Varpå jag inledningsvis vägrade.

Det var först efter löften om att bli skjutsad hem, samma kväll, som Peter gav med sig och lade sig på båren. Väl inne i ambulansen åker blåljusen på samtidigt som han noterar att personalen sätter två infarter (ingångar till blodomloppet som sjukvården sedan kan använda för att injicera utan att behöva göra nya stick var gång) till skillnad från en som är det vanligaste.

Respiratorvård

– Väl på Ackis sade läkaren till mig att de ville söva ner mig omgående för att rädda mitt liv. Jag vägrade, men då kom min ambulansvän och, mer eller mindre, hotade med allt möjligt om jag inte gav med mig.

Peter gav med sig och gjorde tummen

"Jag hade fruktansvärda mardrömmar där emellanåt bekanta fanns med."

upp till läkaren. Därefter somnade han in i en tre veckor lång, fruktansvärd men också vacker, "sömn".

Han tar fram pärmen som han har suttit och fingrat på. Det står Dagbok på den och när han öppnar den första sidan ser jag omsorgsfullt handskrivna sidor, pappersblad som bär Peters vårdpersonals vittnesbörd från dessa veckor. Han menar att han egentligen aldrig var den som led mest. Det gjorde hans nära och kära, men även vårdpersonalen som "slet som djur", enligt honom.

– Jag minns att jag, precis som det stora flertalet svenskar, inte hade förstått hur pass hårt dessa människor (vårdpersonalen, red) slet för vårt samhälle. När jag hade varit på ett jobb på Ackis hade jag mött sjukvårdspersonal i korridorer och kulvertar som hade små sår och plåster i sina ansikten, alla på samma ställen, efter de obligatoriska skyddsmaskerna.

Peter skruvar på sig i förarsätet, lite som för att ta sats, och så säger han det:

– Då, innan allt drabbade mig, kunde jag och någon kollega göra oss lite smålustiga över hur de såg ut. Idag skäms jag och inser att det enbart handlade om vår okunnighet. Dessa människor gav sitt allt och är hjältar!

Mardrömmar och underbar fikastund

"Att vara nedsövd och andas via respirator skapar en konflikt i hjärnan. Den vill ju jobba och sköta ruljansen själv, och helt plötsligt tar en maskin vid". Så förklarar Peter Grandin den mentalt jobbiga tid som tog vid i och med nedsövningen.

– Jag hade fruktansvärda mardrömmar där emellanåt bekanta fanns med. En kvinnlig bekant sade till mig i en av dessa drömmar att hon skulle frita mig från mitt behandlingsrum, berättar han. Sedan slängde hon upp mig över sina axlar och klättrade utmed fasaden vid Ackis helikopterplatta. Allt var så otroligt verkligt, och ihållande.

Drömmarna/hallucinationerna fick Peter psykologhjälp med att hantera när han småningom tillfrisknade. Men det är en upplevelse från de tre veckorna som snarare var något vackert, positivt och hoppingivande.

– Det var som en vit regnbåge som sakta, sakta plötsligt förde mig allt högre upp. När jag nådde högst upp ►

mötte jag avlidna nära och kära, som min morfar och mormor till exempel.

Peter säger med eftertryck att allt var som etthundra procent verkligt. Syn- och hörselintryck liksom dofter och smaker fanns där, precis som i det vi kallar verkligheten. Den enda skillnaden var att döda familjemedlemmar och bekanta var de enda som anslöt till vad som skulle bli, kanske det svenske av allt; en fikastund.

– Det var som om ingen tid hade passerat, det var varmt och kärleksfullt och jag hade nog inte protesterat om det hade fortsatt. Men plötsligt var det som om alla runt bordet, på en given signal, sade till mig att jag inte kunde stanna kvar hos dem längre.

Som i ett slag var den vackra ljusbågen och underbara fikastunden över – och mardrömmarna tog vid igen.

Åter till (arbets-)livet

Peter Grandin trotsade läkevetenskapens alla odds och överlevde sin svåra covid-infektion. Det som störde honom mest vid uppvaknandet var att han var försedd med blöja, och att han skulle ha varit allvarligt sjuk

förnekade han under en lång tid.

– Idag inser jag att jag skonades. Men jag har ett jåkla pannben och många som jag älskar och vill finnas för, berättar han samtidigt som rutorna i skåpbilen börjar imma igen. Och tillsammans med all fantastisk vårdpersonal är mina närmaste mina hjältar. Då hade jag aldrig särskilt ont ... Jag var ju knappt närvarande, konstaterar han sanningsenligt.

Peter Grandin konstaterar att efter denna upplevelse (fikastunden med de avlidna släktingarna) är han inte det minsta rädd för att dö längre.

– Nej, jag har varit på den andra sidan och vet vad som väntar mig.

Peter säger att han tackar en högre makt, vad den än är för något, för att han varje morgon får vakna upp till en ny dag.

– Ta till exempel regn och rusk. Det är väl ingenting! Likaså har jag helt taggat ner när det kommer till att reta upp mig på folk som inte vet hur man använder blinkersen i trafiken (färdvisaren, red).

Han dröjer en smula medan han omsorgsfullt stoppar tillbaka den tre år gamla dagboken/pärmen bredvid handbromsen igen.

– Men okej, vissa saker har jag börjat att irritera mig på igen, säger han och skrattar, och det kan nog vara ett sundhetstecken!

Så sant sade Bull! ■

I februari kommer en radiodokumentär om Peter Grandins upplevelse av covidinfektionen 2020 att sändas i Sveriges Radios P4 Dokumentär.

Klimatet förändras. Det kan vi också.

Allt som vi gör har en klimatpåverkan. Nu erbjuder vi er att på ett enkelt sätt **klimatkompenserade era trycksaker.**

Om vi alla hjälps åt så kan vi vända utvecklingen. Gör som oss och **märk klimatkompenserat!**

08-553 348 00 | atta45.se

Extra öppet inför 2:a och 3:e advent

Torsdag 7/12 kl.17-19

Torsdag 14/12 kl.17-19

JULREA torsdag 28/12 kl.17-19

Tisdagar öppet 15-20 (stängt under skollov)

Öppnar åter tisdagen den 16/1, 15-20.

Varför inte passa på att få lite fason på ditt hem med hjälp av Zoons FaZoonbesök.

info@zooninredningar.se zooninredningar

Hildur Ottelinsgatan 9 | Tel. 0709-743647

Leffes Cykel

Fri montering vid
köp av 2 däck från

Continental
The Future in Motion

Sibyllegatan 9 • Uppsala • 018-53 60 45

Tvåhjulsmästarna

Sök till Ellen Fries gymnasium

Välkommen till öppet hus
8 februari 17.00–19.00

ellenfriesgymnasium.uppsala.se

Ellen Fries gymnasium,
Västra Strandgatan 11

Här hittar du dina lokala företag i Uppsala och Luthagen. Vill ditt företag synas här på branschtorget? Kontakta redaktionen på: redaktion@luthagsnytt.se eller 0704-79 59 13

LIVSMEDEL

NELINS FRUKT & GRÖNT
Börjegatan 10 i Librobäck
Tel. 018-533 444
Öppet vard. 8-21, lö. 9-19, sö. 10-19

Ringgatan 31
Öppet alla dagar 7-23
Tel. 010- 7412590

KONST

Zeitgeist.

Konstgalleri i Uppsala där människor möts för att sälja, köpa och samla på konstverk.
Saluhallen, S:t Eriks torg 8
"www.galleriz.se"

**ÖSTER
OMÅN**

Konshantverk & Formgivning
Svartbäcksgatan 18
018-71 15 45 osteroman.com

KROPP & HÄLSA

Rehab Resurs

i Uppland AB

Sjukgymnastledd gruppträning
Träning för dig med rygg, höft eller
knäproblem. Balans- och
styrketränningsgrupp 60+.
medicinsk yoga för alla åldrar:
S:t Olofsgatan 6, 072- 701 16 33,
www.rehabresurs.se

Leva FOTTER

Medicinsk fotvård

Geijersgatan 15B
tel: 018-551414
Välkommen!
Hälsningar Eva Hübbinette

WALLINGATAN 1

TANDVÅRD • ESTETIK

018 - 444 33 55

www.wallingatan1.se

Swisha en gåva till nummer: 90 20 900

LUTHAGENSTANDVÅRD
Vasagatan 1C
Tel. 018-50 77 70

FACKHANDEL

**BUTIK FÖR HUND OCH KATT
TRIM OCH HUNDDAGIS**

Fyrisvallsg. 22 (granne med Nelins)
petstoresweden.com
Tel. 076-616 53 16

Hildur Ottelinsgatan 9
Öppet tisdagar 15-20
Tel. 0709- 74 36 47

Sibyllegatan 9
Tel. 018-53 60 45

Tehörnan

Måndag - fredag: 10-18
Lördag: 10 -16 Söndag: 12-16
Svartbäcksgatan 16A
Tel. 018-10 80 25 | www.teshop.se

Josefssons Lanthandel

Torsdag-fredag 11-18
Lördag 11-16
Geijersgatan 15
Tel. 070-698 93 28

BYGG

Specialiserad på köks- och badrumsrenoveringar
0708-48 9230 | luthagensbygg.se

CAFÉ, RESTAURANG OCH HANTVERK

Konsthantverk, inredning, kafé,
delikatesser och galleri
Vallhofs Säteri 6, Jumkil
073-774 51 78 linneskammare.se

Allt från högrevsburgare och fish 'n' chips
till pizza och vegokebab.
Alltid generösa öppettider!
St Johannesgatan 29
018-53 88 41

ÖVRIGT

STABBY PRÄSTGÅRD

Tre välutrustade lokaler
för fest, konferens m.m.
Stabby backe 1
Tel: 0708- 54 06 41
www.stabbygarden.se

SIRIUS LOPPMARKNAD

Sturegatan 5
Tel: 018-51 11 70
E-post loppis@siriussuppsala.se
Öppet: Mån-Tor 10-18
Fre 10-17, Lör 11-15

RIKSMÄKLAREN I UPPSALA

Mäklaren genom livet

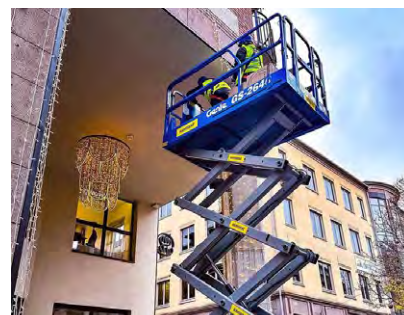
Skolgatan 33 B
Öppet: Mån-fre kl. 09-17
018-13 98 50
www.riksmaklaren.se/upsala

GRINDSTOLPEN AB

Begravningsbyrå
Tel. 018-13 03 26
St Olofsgatan 46 grindstolpen.se

@luthagsnytt

Hur kan Uppsalamagasinet
Luthagsnytt vara ett gratismaga-
sin? Bland annat tack vare våra
annonsörer, tack till er läsare!

Stöd UMLN genom att bidra till
Swish: 1235680160 eller Plusgi-
ronummer 409696-2.
Tack för ditt bidrag!

Stöd oss gärna

Julmordet

Det är den 20 december 1949. De svenska rekordåren har precis tagit sin början med en stadigt ökande ekonomi och välbefinnande för svenska folket. Det folkhem som Per Albin Hansson hade pratat om börjar nu så smått bli inflyttningsklart för gemene man. Då liksom nu jäktades det för fullt inför den stundande julen, nytt för i år är att krigsransoneringen på varor som socker och tvål äntligen tas bort. Så man får anta att det förmodligen bakades och pysslades med extra stor glädje runt om i Uppsala.

TEXT: EMELI ÅKERMAN

Men inte i den lilla dragiga vindskupan på Repslagargatan 15 i Svartbäcken invid järnvägen. Där ligger nämligen 65-åriga cementarbetaren Per "Pelle" Arvid Hellqvist och läser. Någon radio hade han förmodligen inte råd med, med tanke på att han för bara några dagar sedan pantsatt ett fickur för att ha råd att betala hyran på 15 kronor. I detta lilla kalla och påvert inredda rum känns drömmen om folkhemmet fortfarande ganska avlägset. Pelle är bara ytterligare en av de många anonyma arbetare som under dessa år jobbar på de många byggena runt om i Uppsala och försöker få tillvaron att gå runt. Förmodligen skulle han vara totalt bortglömd idag om det inte vore för det grymma sätt som han denna kväll bragdes om livet.

Strax före midnatt är nämligen några värnpliktiga ute och går på väg tillbaka till "luckan" på Polacksbacken. De ser då hur rök strömmar ut under takpannorna på huset inne på Clas-Oskars skrotupplag. De värnpliktiga rusar till närmaste bostadshus och lyckas få en boende där att larma räddningskåren. De pustar sedan ut av lättnad, det var ju trots allt bara ett gammalt skrotupplag* som brann! Att någon också skulle kunna bebo det gamla rucklet på tomten föll varken dem eller brandkåren in till en början, men så fort de blir varse att Pelle också bor där, tar släckningsarbetet genast en annan riktning.

Två rökdykare skickas in och tar sig upp för den smala vindstrappan förbi lumpsäckarna och in i Pelles kammare. Det är rökigt och varmt, och det brinner redan i golvet samt i fotändan på den

bäddsoffa där Pelle ligger död. Det tar dock bara några sekunder för brandmännen att se att det inte var branden som var orsaken till Pelles död. Någon har nämligen täckt hans ansikte med blodiga kuddar och en blodig handduk, hans tänder ligger utslagna och hans glasögon och en tidning blodbestänkta på golvet nedanför honom. Men nu är det dock bråttom, för snart är hela rummet övertänt och taket riskerar att i så fall störta in. Brandmännen rusar ut igen med order om att fortsätta spruta vatten på huset så att elden inte sprider sig, men först är någon av dem förutseende nog att lägga en masonitskiva över liket så att polisen ska kunna göra en bättre brottsplatsundersökning.

Tanken var god, men när branden väl blivit släckt så är hela brottsplatsen täckt av ett lager sot och vatten. De flesta spåren efter mördaren blir därmed förstörda. Vid obduktionen konstateras det att Pelle dött innan branden startade, då han inte andats in någon rök. Istället visar det sig att han fått fyra kraftiga slag mot huvudet med en liten blodig yxa man hittar på brottsplatsen. Troligen var yxan Pelles egen som han använde till att spinta stickor till vedspisen där han lagade sin mat. Att Pelle inte dött en naturlig död utan mördats är polisen nu rätt säkra på, likaså att branden troligen anlades av mördaren för att täcka spåren.

Men frågan är varför? Det är en gåta som gäckat både polisen och allmänheten i närmare 75 år snart. Pelle hade bott ensam i sitt lilla kyffe i över 30 år, vilket är större delen av sitt vuxna liv.

Några kända fiender hade han aldrig haft, utan de flesta som kände till honom tyckte han var en trevlig och hygglig man. På sin fritid tyckte han om att söka gemenskapen på någon av de många ölkaféerna som fanns runt om i staden på den tiden. På sistone hade han dock haft svårare att ta sig ut, då han skadat knäet i en arbetsplatsolycka för några månader sedan. Därför var han också fattigare än vanligt vid tiden för mordet, då han fortfarande väntade på ersättning från riks försäkringsanstalten (dåvarande försäkringskassan). Ersättningen var dock inte av det blygsamma slaget utan summan var på hela 565 kronor, vilket troligen gjorde Pelle både lättad och glad.

Följande är enbart spekulationer, men kanske var det så att Pelle därmed såg en del av sin framtid säkrad, vilket han inte kunde låta bli att skryta om för sin omgivning. Den potentiella mördaren kan ha funnits bland åhörarna, och kanske följde han till och med Pelle hem från ölcaféet och kunde därmed se hur avsidet och ensligt han bodde, vilket gjorde att en hemsk plan på att komma över pengarna började ta form i mördarens huvud... Att mördaren var bekant med offret kan förklara att Pelle inte direkt sprang upp ur sängen då mördaren kom, samt att denne verkar ha vetat vart Pelles lilla klyvyxa låg. Det finns även teorier om att mördaren ätit tillsammans med Pelle innan mordet, då det återfanns två tallrikar och glas i disken. Att Pelle låg fullt påklädd i sängen har också väckt frågor, men kanske kan båda dessa saker förklaras av

att han var ungt. Att klä av sig för att gå till sängs eller diska varje dag kanske helt enkelt inte låg för honom. Kanske att mördaren var bekant med Pelles vanor och var rädd att han skulle sätta sprätt på pengarna så fort han fick ut dem. Man kan föreställa sig mördarens ursinne då han insåg att han kommit för tidigt; pengarna hade inte betalats ut ännu. Kanske hade han då redan gått för långt och var tvungen att fullfölja mordet ändå och anlade därefter branden i hopp om att det skulle dölja hans spår. Hade de unga värnpliktiga inte råkat gått förbi nedanför och så snabbt fått hejd på elden så hade kanske mördarens plan lyckats också genom att få mordet att se ut som en död genom olyckshändelse.

Nu skulle mordet istället gå till historien som "julmordet", samt bli en av Uppsalas olösta mordfall. Över 300 personer kallades in till förhör, men samtliga avskrevs. Det utlystes en, för den tiden, enorm summa på 10.000 kronor för den som kom med upplysningar om mördaren, men utan resultat. 1950 skriver Aftonbladet om en rymling från den då ökända Svartsjöanstalten som bevisligen befunnit sig i Uppsala vid tiden för mordet. Denne hade haft blodfläckar på kläderna som överensstämde med offrets blodgrupp, men det i sig var inte tillräckligt stark bevisning för att fälla mördaren. 1952 står det i SvD att Stockholms kriminalpolis kopplades in på fallet för att utreda om det fanns några samband med det så kallade Östunårånet, då ett likande tillvägagångssätt använts då en äldre

kvinna rånades på 8.500 kronor efter att ha misshandlats svårt och vars hus sattes i brand. I samband med det så greps det en person av tvivelaktig karaktär som hade starka indicier mot sig. Men med dåtidens kläna tekniska bevisning tvingades man att släppa honom på fri fot igen. 1974 preskriberas mordet utan att vara närmare en lösning. Idag är troligen Pelles mördare död sedan länge och på platsen där Clas-Oskars skrotupplag en gång låg står idag ett flerbildshus och på hörnet återfinns pizzerian Durango.

Det allra sista Pelle troligen gjorde i sitt liv var att läsa tidningen "Tidsfördrif". På den sida som låg uppslagen stod Nils Ferlins dikt "I livets villervalla". Som på ett märkligt sätt sammanfattar även Pelles liv.

"I livets villervalla
Vi gå på skilda håll.
Vi mötas och vi spela vår roll-
Vi dölja våra tankar,
vi dölja våra sår
och vårt hjärta som bankar
och slår-
Vi hakar våra skyltar
vår morgon på vår grind
och prata om väder
och vind-
I livets villervalla
så nära vi gå-
men så fjärran från varandra
ändå.

*Långt innan kommunens återvinningsstationer ens var påtänkta, så var det rätt vanligt med privata skrotupplag. Där kunde man som privatperson sälja sina gamla cyklar, möbler och annat skräp som skrothandlaren/lumpsamlaren i sin tur sedan sålde.

RICKOMBERGA BACKE 3

Nytt år – nytt hem?

Nära service och grönska hittar du nya hem i Rickomberga backe för dig som är sugen på ett bekymmerslöst boende. Här slipper du tänka på gräsklippning eller resursslukande renoveringar. Upptäck ett modernt, fräscht och smidigt boende, med garageplats under huset och hiss direkt till ditt våningsplan.

Prisexempel 4 rum och kök från 2 720 000 kr* med ljusinsläpp från två väderstreck, två badrum samt rymlig balkong.

Läs mer på jm.se/rickombergabacke3

RICKOMBERGA - RICKOMBERGA BACKE 3

TILLTRÄDE: inflyttningsklart

STORLEK: 1-5 rok, 33-110 kvm

BOENDEFORM: lägenhet

UPPLÅTELSEFORM: bostadsrätt

KONTAKT: Krister Stenqvist, Mäklare, Widerlöv & Co.

krister.stenqvist@widerlov.se, 0735-95 86 55

PRISEXEMPEL:

1 rok från 1 445 000 kr

2 rok från 1 795 000 kr

3 rok från 2 595 000 kr

4 rok från 2 720 000 kr*

5 rok från 5 195 000 kr

*Ett rum på köpet för de fem första kunderna fram till 31/12 2023.

Tjugoettans bild
Gör som Thyra; bidra
till att sätta färg på
vårt vintriga Uppsala!

FOTO: PEDER STRANDH.

Ellen Fries gymnasium på Västra Strandgatan 11.

Här utbildas *framtidens* entreprenörer

Hösten 2020 startades Ellen Fries gymnasium av Uppsala kommun - en entreprenörsskola med ledorden företagsamhet, bildning och kreativitet.

TEXT: PEDER STRANDH

FOTO: PEDER STRANDH OCH ELLEN FRIES GYMNASIUM

PÅ SKOLAN UPPMUNTRAS elever att ta egna initiativ. Alla elever på skolan driver ett skolföretag någon gång under sin studietid genom organisationen Ung Företagsamhet. Det märks att det är många projekt på gång när jag träffar Paul Hodacs som är förstelärare på ekonomiprogrammet (EK) och Nelly Johnsson som är förstelärare på Försäljnings- och serviceprogrammet (FS).

Det har varit en intensiv höst med föreläsningar av entreprenörer och Draknäste där eleverna fått presentera sina affärsidéer för en företagargjury. Kommande stora event är julmarknaden den 29 november och Alla-hjärtansdag-marknaden den 8:e februari då skolan även har Öppet hus.

– Man blir stolt som lärare när man får se elevernas utvecklingsprocess från start till att de har en färdig slutprodukt som är säljklar, säger Nelly. Eleverna

arbetar med sina företag i flera av sina kurser, vilket gör att entreprenörskap sker ämnesövergripande. Efter sitt UF-år säger eleverna själva att de har fått prova nya saker och fått viktig kunskap som de har nytta av efter studenten.

– Elevernas individuella utvecklingsprocess visas verkligen under våra större event på skolan. Att företagen säljer och går med vinst är inte vår prioritering, utan att få se elevernas självkänsla stärkas med tiden och att de får prova

”Att företagen säljer och går med vinst är inte vår prioritering, utan att få se elevernas självkänsla stärkas med tiden.”

sig fram i sina UF-företag. Från början vågar inte alltid eleverna kontakta en rådgivare, kund eller leverantör. Men tillsammans i sina företag kan de känna sig trygga och växa tillsammans till ett professionellt arbetssätt. Att eleverna får testa sina företagsidéer ger dem mycket kunskap, så att de eventuellt kan fortsätta med sina företag efter studenten, säger Paul.

Draknästet

Förutom att alla elever som går ett skolförlagt program driver UF-företag så får eleverna på ekonomi och försäljnings- och serviceprogrammen driva UF-företag två gånger under sin studietid. Först

Ett av Ellen Fries UF-företag är företaget Hair artist UF som drivs av Yordanos Kahsay. Hon har sedan hon var liten älskat att fläta hår och nu erbjuder hon det till sina kunder. Du kan se och följa hennes satsning på Instagram: yordanos_hair-artist.

i årskurs ett, och sedan när man går i tvåan börjar man redan innan sommarlovet att starta sina UF-företag inför årskurs tre. Det sker i ett projekt som de kallar för Upptakt UF. Det gör att när höstterminen startar, så har eleverna sina affärsidéer, rådgivare och företag startklara inför sitt UF-år. Eftersom skolan har ett samarbete med Estetiska gymnasiet arrangerar man "Draknästet" som sänds från en professionell film- och fotostudio.

– Vi live-streamar det samtidigt internt på skolan. Det gör att allt känns på riktigt, enligt våra elever. Vårt arbetssätt gör att Ellen Fries sticker ut, menar Nelly och Paul. ►

Lärarna Nelly och Paul.

Intresse blev företag

Ett av Ellen Fries UF-företag är företaget Hair artist UF som drivs av Yordanos Kahsay. Hon har sedan hon var liten älskat att flåta hår. När möjligheten fanns att starta ett UF-företag var det tydligt vilken affärsidé hon ville satsa på.

– Jag insåg att det inte fanns så stort utbud av frisörsalonger i Uppsala som kan erbjuda flätning med olika design. Då startade jag mitt företag som riktar in sig på det. Jag har redan skapat en stor kundkrets och haft minst 50 kunder, berättar Yordanos. Kunderna får jag genom att jag själv flåtar och stylar mitt hår, då kommer ofta folk fram och vill veta mer. Efter studenten är mitt mål att fortsätta driva min verksamhet på heltid.

Alternativ till energidrycker

Ett annat UF-företag är RB-UF som drivs av Isabell Ansari-Wiklund och Rosil Hasan. De vill förändra unga personers höga intag av energidrycker med en hög koffeinhalt och har skapat ett alternativ. De kom på idén i våras och har inlett ett samarbete med företaget Swedish Tonic. De har designat etiketter och tagit fram egna smaker. På frågan om vad de har lärt sig av att driva UF-företag säger de: Vi har lärt oss mas-

sor! I början trodde vi inte så mycket på vår produkt.

– Men när vi stod på Håkan Hellström-konserten i somras sålde vi nästan 1 000 burkar... Helt ofattbart, säger Rosil!

– Vi har fått ett mycket större självförtroende. Nu vågar vi prata inför klassen och har dessutom presenterat vårt företag inför Ung Företagsamhets sponsorer på deras partnerfrukost, berättar Isabell.

Efter julmarknaden siktar UF-företag in sig på nästa försäljningshögtid, nämligen skolans "inför alla hjärtans

dag-marknad" som hålls den 8 februari. Där får eleverna prova att forma in sin produkt i ett tema; inför alla hjärtans dag. Därefter är det fokus på den stora UF-mässan som sker på Fyrishov den 7 mars. Då kan UF-företagen tävla i bland annat årets monter eller bästa säljaren. I slutet av vårterminen börjar eleverna avveckla sina företag och betala tillbaka eventuella riskkapital och tacka sina rådgivare för de stöd de har fått under UF-året. Är du nyfiken och vill veta mer om UF på Ellen Fries? Gå då in på skolans hemsida och/eller följ dem på deras sociala medier: UF@Ellen_Fries. ■

GRINDSTOLPEN

Alla har rätt till ett kärleksfullt avsked

Har du frågor
kring begravning
eller avsked?
Välkommen till oss.

Telefon 018-130326
www.grindstolpen.se
S:t Olofsgatan 46
753 31 Uppsala

Följ
UMLN
på nätet

umln.se

Instagram

Åh, *skjuts* in i ugnen!

Marie-Louise Sundqvist har varit yrkesverksam som keramiker och konstnär i Uppsala sedan 1991. I sin verkstad i Luthagen skapar hon en egen värld där snällhet och bus går hand i hand. Mycket av hennes verk går sedan att se och köpa hos kooperativet Öster om Ån på Svartbäcksgatan 18, men även i samband med utställningar och i sommarbutiken "Lilla Fabriken" i Fårösund på Gotland.

TEXT OCH FOTO: PEDER STRANDH

Marie-Louise Sundqvist med ett par av sina dalahästar.

HON FÖDDES 1962 och växte upp i Borlänge. Som nittonåring kom hon till Uppsala för att studera till förskollärare. Några år senare tog livet en annan vändning när Marie-Louise och hennes man Olle fick sitt första barn och hon därmed fick möjlighet att vara hemma och helhjärtat satsa på sin keramik. De första åren delade hon verkstad med kollegor men sen 1991 har hon arbetat i sin egen verkstad på Luthagsplanaden. Många av UMLN:s läsare är sannolikt redan bekanta med hennes fantasiäggande skapelser, inte minst från konsthantverkskooperativet Öster om Ån där hon är en av medlemmarna.

Illustrerad keramik

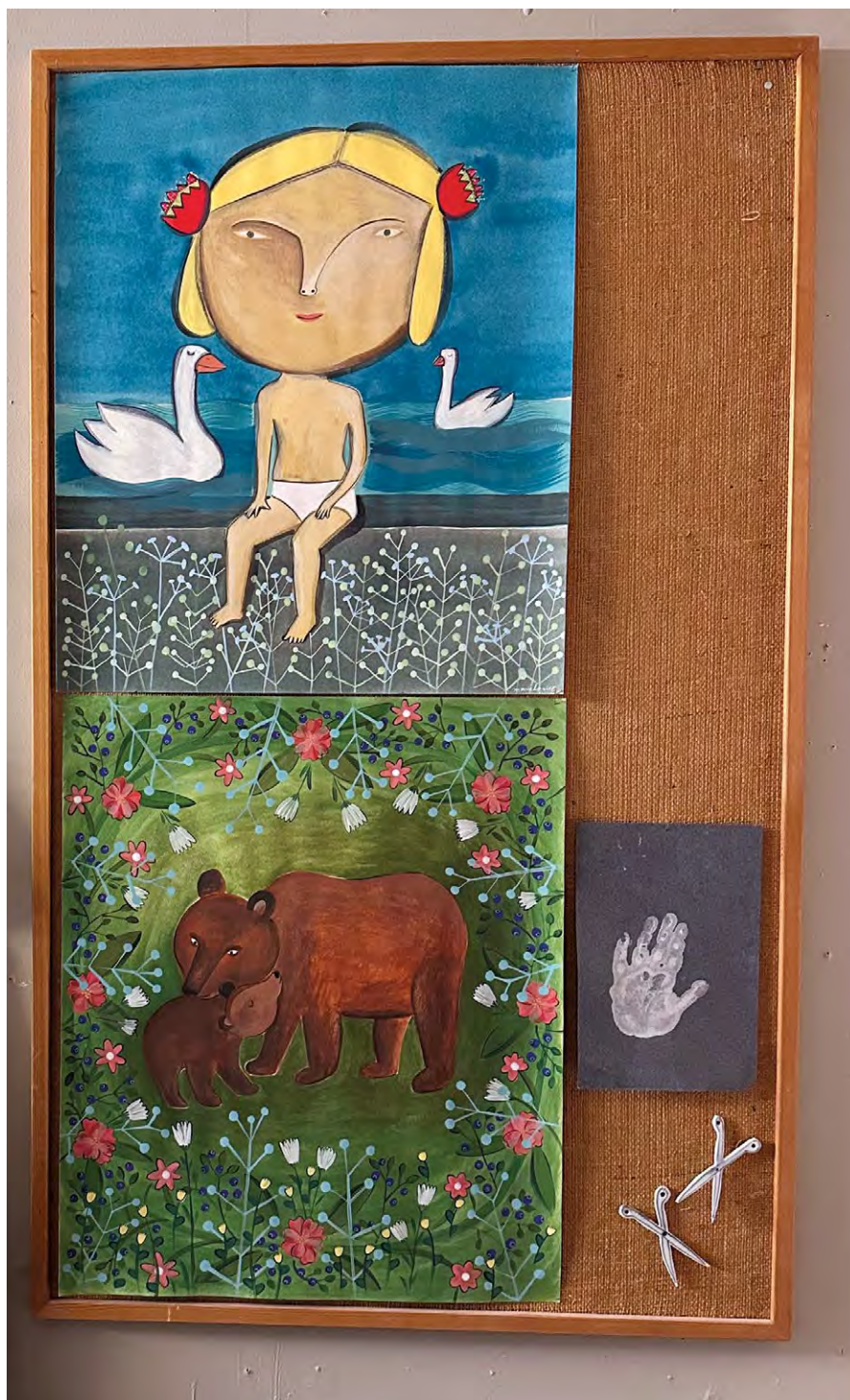
Att med några enstaka ord beskriva Marie-Louise Sundqvists konstnärliga uttryck, vare sig det handlar om tvådimensionella målningar eller keramiska alster, låter sig inte göras. Men att säga att hon skapar en egen värld där folklore går hand i hand med visuell estetik är en bra början. Det förstår jag när jag träffar henne bland ekorror, slingrande trädgrenar, illustrerade bruksföremål som till exempel temuggar samt en mängd olika sagoväsen, alla med garanterat vänliga uttryck, inne i verkstaden. Allt görs för hand i stengodslera och bränns (1260 grader Celsius!) i den ugn som är det första som möter besökaren i lokalens entré.

– Jag har alltid varit road och intresserad av svensk folkkonst, sagor och väsen, berättar Marie-Louise när vi går runt och tittar på alla de figurer som nyss har fötts, eller håller på att göra så, i hennes verkstad.

Hon är mycket förtjust i troll, till exempel John Bauers. Men säger samtidigt att det är väldigt svårt för henne att kunna skapa ett. Genom folkberättelserna har vi våra föreställningar och hon tror att trollen syns bäst i skogen och i teckningar och målningar.

”Jag har alltid varit road och intresserad av svensk folkkonst, sagor och väsen.”

alla dessa är mängder av egna förlagor att jobba med och det händer att Marie-Louise får frågan av kunder om att köpa dem.

– Men det går ju tyvärr inte då de utgör mallar för keramiken och därmed sannolikt kommer att behövas igen, säger hon.

Jätteflock med unika dalahästar

I två lådor förvarar Marie-Louise drygt 70 dalahästar som hon har målat själv.

Från början beställde hon hästar från Nusnäs. Men så annonserade hon efter en täljare och nu är det en man i Nyköping som täljer stora hästar till henne. Hon avsätter ett par veckor om året till detta hantverk.

Hittills vill hon helst inte skiljas från någon av hästarna. Barnbarnen har fått varsin, och någon kär vän som fyllt jämnt år likaså. Men det här är ett långsamt pågående projekt.

Så småningom hoppas hon kunna ställa ut sin flock som då måste uppgå till minst ett hundratal individer, enligt henne.

– Då ska de presenteras i grupper och familjer, mammor och pappor med sina ungar intill varandra.

Marie-Louise har tveklöst sin egen inre värld, en plats vi alla får möjlighet att ta del av när vi möter hennes tredimensionella (ibland även tvådimensionella) alster.

I kooperativet Öster om Åns butik kan vi garantera ta del av hennes skapelser när helst det är öppet. Vad den hundrafaldiga flocken med dalahästar anbelangar får vi alla hålla ögonen öppna efter när hon ”släpper den lös”. ■

För Marie-Louise är det väsentligt att hennes figurer kommunicerar, nog kan de vara lite inbundna, sura, känna sig utanför men mest är de glada. Eller som hon själv uttrycker det; ”jag vill att betraktaren ska bli berörd och uppleva att de är snälla och lite busiga. Och så är det ju väldigt roligt om min keramik kan bidra med hemtrevnad och skapa minnen”.

Hennes skulpturer, dekorer och mönster utgår i princip alltid från pappersskisser och mallar, hon har efter

Josefssons Lanthandel

Geijersgatan 15

Hos oss hittar du spännande livsmedelsprodukter från främst småskaliga och gärna lokala producenter. Men även produkter från norr till söder finns representerade. Mycket i sortimentet är vi ensamma om i Uppsala.

Öppettiderna är torsdag-fredag 11-18 Lördag 11-16
(viss öppettid måndag-onsdag)

 Följ oss på Instagram: Josefssons Café eller på
 Facebook: Josefssons Lanthandel & Café för uppdatering
av produkter och öppettider.

Veronica, Per och Anton heter vi i familjen som startat och driver butiken.

Välkommen in till oss!

Rehab Resurs

i Uppland AB

SENIORTRÄNING FÖR 60+

GRATIS PROVA PÅ

Styrketräning i små grupper.
Olika intensitet och fokus:

Vårterminen
startar
i januari

- Allmän styrka för hela kroppen
- Höft och knä
- Rygg
- Balans
- Stavgång med styrkeövningar
- Sittgympa
- Medicinsk yoga i lokal och via Zoom
- Nu även med friskvård i hemmet

Tel. 072-701 16 33
info@rehabresurs.se

www.rehabresurs.se

Nelins

Livsmedelsbutiken för hela familjen • Börjegatan 70

LIVSMEDELSBUTIKEN I LIBROBÄCK/ BÖRJETULL

Frukt & Grönt - Alltid till lägsta dagspris!

Mån-Fre	7 ⁰⁰ - 21 ⁰⁰
Lördag	9 ⁰⁰ - 19 ⁰⁰
Söndag	10 ⁰⁰ - 19 ⁰⁰

Delidisen: mån-fre 8-19
lör 9-17, sön stängt.

Tel. 53 34 44 www.nelins.se

Växthuset har personal på plats för betjäning: Mån -fre 9-18, lör-sön, helgdag 10-17

Upptäck vårt

VÄXTHUS

Vi erbjuder utöver krukväxter
även snittblommor, buketter,
krukor, presentartiklar och pro-
dukter för trädgård och balkong.

Vill du ha design för balkong,
trädgård kan vi hjälpa till
med bl.a. abonnemang för en
härlig utemiljö - Året om!

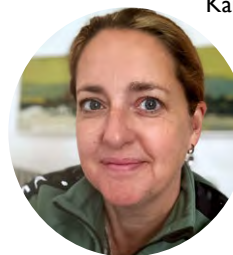
Facebook: Nelins Växthus
Instagram: nelins.vaxthuset

I vinter ser Emma fram emot att vara ledig och ta det lugnt.

Vad ser du fram emot i vinter?

Text & foto: Praokillarna Alex, Jesper och Lukas, åk 9, från Uppsala musikklasser:

Karolina från Uppsala ser fram emot att få tända ljus när dagarna blir mörkare och att äntligen få åka skidor med familjen efter två år av skadeproblem.

– Jag ser fram emot att min dotter kommer hem till julen. Dessutom ska det bli roligt när Farmen (TV-serie, red) har sin premiär i januari, säger Nils som bor med familjen strax norr om Uppsala.

– Jag ser fram emot att få tända en brasa ner de kalla vinterkvällarna kommer, säger Tina från Ludvika.

Luthagenbon Agnes med dottern Ingrid 4 månader hoppas på många sköna vinterpromenader. – Och så ser jag ser mycket fram emot adventsmys!

Ulla ser fram emot att ta det lugnt, slappna av och, som hon uttrycker det "gå i ide".

Ariel berättar varmt om sin längtan efter att få ta promenader i vinterlandskapet och få se snön glittra på husens tak.

WALLINGATAN 1

DIN TANDLÄKARE I LUTHAGEN

VI TAR NU EMOT NYA
PATIENTER.

VÄLKOMMEN TILL
MYCKET TREVLIGARE
TANDVÅRD!

018-444 33 55 www.wallingatan1.se

Ulva Kvarn

Öppet året runt!

Vi finns vid det vackra vattenfallet på Fyrisån strax norr om centrala Uppsala. Här finns mycket att se och uppleva. Till exempel glashyttan, silversmedjan, urmakeriet, hantverksbutikerna, ateljén, caféet och restaurangen.

Varmt välkomna!

www.ulvakvarn.com

Familjeläkarna

LUTHAGEN

Välkommen in till oss!

Lista dig på 1177 eller i receptionen

Träffa oss i din mobil på appen:
Familjeläkarna Online
Du loggar smidigt in med
Mobilt BankID

Hällbygatan 31 B
752 21 Uppsala
Tel. 018-511 511
famlak.se/luthagen

 Familjeläkarna Luthagen

Tehörnan

Välkommen in i vår oas, hos oss hittar du det lilla extra som förgyller din jul.

Tehörnan

Svartbäcksgatan 16A www.teshop.se

KONTAKTA OSS

redaktion@luthagsnytt.se
www.uml.n.se

Postadress

Uppsalamagasinet
 Luthagsnytt (UMLN)
 c/o Strandh-Klefbeck
 Media KB, Skolgatan 7
 SE-753 12 Uppsala

Kontaktinfo

Redaktion och annons:
 0704-79 59 13
redaktion@luthagsnytt.se
 Ansvarig utgivare
 och redakör:
 Peder Strandh

Annonsering

Se uml.n.se för storlekar,
 annonspriser m.m.

Framsidan

Folklivet vid Ulva kvarn
 speglar ett folkligt magasin
 som UMLN bra.
 Foto: Peder Strandh.

Grafisk form

Peter Lundvik, Fasonera

Redaktionellt material

Skickas till:
redaktion@luthagsnytt.se

Ekonomi

Maria Klefbeck
 Tel. 073-04 581 04
annons@luthagsnytt.se

Utgivningsdagar 2024

8 mars, 7 juni,
 20 september och
 29 november

Materialgranskning

UMLN förbehåller
 sig rätten att avböja
 olämpliga annonser liksom
 att avböja eller redigera
 insända redaktionella
 bidrag.

Produktion/tryck

Strandh-Klefbeck Media KB
 ÅTTA.45 TRYCKERI, Järfälla
www.uml.n.se

Tipsa UMLN

redaktion@luthagsnytt.se
 eller på sms/mms till:
 0704-79 59 13

Peder Strandh - Konstnär

Crister Berglund - Jaber

Advent
Advent
Advent

Sheila Norén - Artist

Dr Gunnar Nyberg

Inte bara konst, även ovanliga julklappar & kort...

Events

Torsdag 7/12 kl 18.00
 Crister Berglund - Jaber
 "How to pack a suitcase...!"

Onsdag 13/12 kl 18.00
 Peder Strandh spelar piano på luciakvällen

Fredag 15/12 kl 18.00
 Dr Gunnar Nyberg
 "Brain Surgery from inception to the present day"

Vid varje event serveras dryck med canapé 150:-/kväll
 anmälan till Ulla Berglund 070-989 22 21

Vernissage 12.00 -17.00

Barman Howard Benson serverar på
 Lördag 2 december
 Söndag 3 december

Utställning 12.00 -17.00

Lördag 9 december
 Söndag 10 december

Lördag 16 december
 Söndag 17 december

Galleri GS8

Rundelsgränd 8 • 753 12 Uppsala • Sweden
sheilanoren@gmail.com [f sheila.noren](https://www.facebook.com/sheila.noren) [i sheilanoren](https://www.instagram.com/sheilanoren)

Gå inte över ån efter vatten!

En bostadsaffär är en av de viktigaste affärerna man gör i sitt liv. Det gör valet av mäklare viktigt. Vi på Riksmäklaren känner Luthagen väl och är det självklara valet när du planerar att sälja din bostad. Kom förbi på en kaffe så berättar vi, hur vi tillsammans, tar hand om din nästa bostadsaffär! Vi ses på Skolgatan!

Riksmäklaren

MÄKLAREN GENOM LIVET

Skolgatan 33B, Tfn 018-13 98 50 info@riksmaklaren.se

www.riksmaklaren.se